

העם האקדחים לא ירו

בשנים עברו טירטרו סוללות של אקדחי פקקים כמנונות ירייה, קרעו גרבי ניילון או שמלת משי, לא הניחו לאורחים שלוחים לישון במנוחה בלילה זה. "איוה נוער פראי וחסר-חיון!" נאנחו הקשישים, והלכו הביתה, מרצנים.

השנה לא ירו האקדחים. מישוה, במעבדה, קבע שהם מסוכנים לבריאות. הנוער, ממוש-מע ומנומס, ציית. והיום, שטימל פעם את התגברות חדות-החיים של ילדים קטנים וגדור-לם, צעירים וזקנים, התרוקן מתוכנו — עוד זכרון אחד של עבר רומנטי, שהלך ללא שוב.

אך האקדח שנעלם לא גרם לכך לבדו. במר דינה של 1952 דרושה פקודה למעלה, חתר-מה ומאושרת כחוק, בתוספת מצעד צבאי, כדי ליצור זכר למצב-רוח מרומם. חדות-החיים הספוגניות, הבלתי-כבולה, הפורצת גבולות וגדרות, שוב אינה מצויה בה. פה ושם קנו אותה בכסף, במחיר כרטיס כניסה ותחפושת יקרה (ראה להלן), אולם לגבי הכלל הגדול היה זה יום ככל הימים. יום זכרון לקשישים, שזכרו את העלדיע האחרונה לפני 17 שנה. יום ריק לרוב רובם של אזרחי ישראל. שנו"ל-זו או באו לארץ אחרי תאריך זה.

"לא כל יום פורים!", אמר פעם הפתגם. השנה מוטב היה להשלים: "גם היום אינו פורים."

המשק

במקום צרפתי, זכוכית

חדשים מעטים לפני שפרצה מלחמת העולם השנייה יצא יוסף מזרחי לפאריס על-מנת להשתלם בשפה הצרפתית. כאשר נוכח לדעת שללימודים אקדמיים דרוש מלבד רצון טוב, גם קצת כסף, בחר, לאחר שבועות קצרים של התחבטויות ארוכות, במקצוע שהיה שונה בתכלית מבלשנות: גיפוח-זכוכית. הסיבות לבחירה: המקצוע היה בלתי-ידוע בארץ-ישראל, נטיותיו האמנויות של מזרחי והצעתו של בעל בית-מלאכה זעיר בפאריס, שהסכים ללמדו את סודות ייצורם של חפצי אמנות ועיזים מזכוכית ללא תשלום שכר לימוד, אותו דרשו באוניברסיטת סורבון.

אחר ששמונה חדשים שבהם נשף יוסף לתוך שפופרת זכוכית מלוכות באש, שמה המלחמה יקץ להמשך ההשתלמות, ומזרחי חזר לארץ ויסד ביחד עם ידידו, מיכאל גוימן, בית-מלאכה קטן לגיפוח זכוכית בתל-אביב. עד מהרה גילו שני הידידים שבסיפוק יצירי-הם האמנותיים (ייצור חפצי אומנות קיטור-טיים) אי-אפשר לספק את יצירי מחייתם והם פתחו מעבדה לייצור מכשירי רפואה מזכוכית. שכללו את כל צרכי הזכוכית של קופות-החולים, המעבדות הרפואיות ובתי-המרקחת בארץ.

שני שיוכרים ובקבוק, משפנע בית-המלאכה, שהיה על גבול תל-אביב—יפו, ב-ראשית מלחמת השחרור מפגיו מרגמות,

נתגייסו מזרחי וגוימן לצה"ל. יוסף מזרחי הוקצה לשרות הרפואי והוטל עליו להריך נכיר-מלחמה בקורסים מיוחדים שהיקנו להם את מקצוע גיפוח הזכוכית. אגב הדרכה יום-לייסד מפעל שיעסיק את רוב הנכים שאומנו על ידו, יספק עבודה לאנשים שאיבדו את כושר עבודתם במלחמה. משנשתחרר מהצבא הוברר לו שרוב תלמידיו פנו לו עורף, הע-דיפו לקבל מוניות מאגף השיקום.

מזרחי וגוימן לא אמרו נושא, מצאו ביפו חנות שנראתה להם מתאימה לפתיחת בית-מלאכה חדש. אחר שתלו עליה שלט "כאן ייפתח בית-חרושת לגיפוח זכוכית של חיילים מגבעתי" ראו שהשלט לא הבריק מן החנות הריקה את יתר מבקשי השיקום. משרצו להע-ביר לחנות את שארית ציודם, מצאו כי השלט הוחלף בשלט אחר: "בית חרושת לביירה".

לבסוף בא אגף השיקום לעזרתם, העניק להם בית-מלאכה ביפו והלוואה כספית ליבוא ציוד זכוכית לייצור מגורות ניאון ומכשירי רפואה. אך מזרחי וגוימן לא הסתפקו בכך, לימדו ארבעה צעירים לייצר חפצי אמנות משי-ירי זכוכית כתזמורת של בובות, שני שיר-כורים אחוזי בקבוק, אשר לדעת מוצריהם הגיעו לאיכות כה גבוהה עד אשר רק ציכיה (המפורסמת בתעשיית הזכוכית שלה) יכולה לעמוד עמם בתחרות.

משמלאו אנשי סכנוגלט את חלונות הראווה של החנויות לחפצי אמנות בארץ, פנו לשוקי-חוק, שלחו דוגמות לדרום-אפריקה, קפרי-סין וארצות-הברית, מהן קיבלו תשובות מעודדות, ששימשו בסיס לפנייה למשרד המסחר והתעשייה. הצעתם: טיפוחו של מקור הכנסה חדש של דיביזים, אשר הוצאתו קטנה והכנסתו יפה. הבטיח משרד המסחר: אם תוכיחו ייצוא, נקציב מטבע זר לחומרי-גלם. טענו בעלי סכנוגלט: אין ייצוא מפ-סולת ובלי מטבע זר אין חומרי-גלם.

היה לו מזל. ביתניים הפכו דמויות הור-כוכית פופולריות בארץ. אנשים שונים שמ-עו על קיומה של סכנוגלט, הומינו אצלה מוצגים מיוחדים לציור מאורעות משפחתיים. מזרחי וגוימן גילו שדה פעולה נוסף: לא-חר שהשבוע עבר ליד חלונם המקושט כדמור-יות הזכוכית ובמכשירי הרפואה בעל בית-חרושת לסרטי משי, המושבת מזה שבועות, מאחר שלא קיבל הקצבת מטבע לקניית-לו-לאות זכוכית ועירות, דרך סדקינת המקור-סופיים מושחלים חוטי המשי העדינים, נכנס לבית המלאכה ("אולי יהיה לו מזל!"). וסכ-נוגלט החלה לספק לו את הלואות. בית-החרושת לחוטי משי הופעל מחדש ללא מטבע-זר.

מלבד זאת גילה יוסף מזרחי שתושבי המ-דינה צורכים 200.000 מדי-חום לשנה, הער-לים לאוצר כ-70.000 לירות בדיביזים, ויזא-אפשרות לייצורם של מדי-החום בארץ, על-ידי שהתקשר עם יצרנים בלגיים ואיטלקיים שהבטיחו את הספקת הציוד הדרוש.

הסענה היחידה של סכנוגלט: מס המות-רות הגבוה הופך את חפצי האמנות מדברי-קישוט עממיים, שנתחבבו על הקהל הרחב, לחפצי מותרות שמעל להשגתם של הרבים.

תל-אביב אחד מאריך

בוקר תמוז יוקד אחד ירדו עשרות אלפי אזרחי תל-אביב אל חוף הים, כשלעניניהם נזדקר שלט עירוני: הרחיצה אטורה, עבריי-נים ייעשו. מחקר עירוני גילה שהזנחה וחו-סר תכנון הביוב גרמו לזרימת מיה-שופכיין אל הים, וזיהמו אותו ואיימו על המתרחצים במחלות שמוקרו בווהמה. היה זה בקיץ-1949.

העירייה הואשמה ע"י הציבור בשלילת נחמת-הים, היחידה בקיץ התל-אביבי הבלתי-נסבל, נתנה לקייצים לחוף על פני הים המזוהם, לא פרעה לאורחיה חוב-בריאות רא-שוני במעלה ע"י תכנון מחודש של רשת-ביוב וטיהורם של מיהים. ההסבר השרגתי: חוסר תקציב. בכך גרמה העירייה להעמסת

לפטר עובדים, ביניהם ותיקים, בטרם החל המשבר הכלכלי לתת אותות ברורים. הסיקו: התעלמות מוחלטת מן הפיטורים בשימוש באמצעי לחץ (השבת עבודת העתון) היא לטובת העניין, תביא להשבת המצב לקדמותו.

הזמן הנכון הגיע. יומיים לאחר קבלת המכתב שלחו המפוטרים מכתב תשובה ל-הנהלת הארץ, הודיעו שאין הם מכירים ב-פיטורים, העבירו את הטיפול בדבר לועד-עובדי הארץ ולאגודת העתונאים. טענו המי-פוטרים: "אם נצליח, נמנע בכך פיטורים נוספים בעתונים נוספים".

אך, דעתם של גורמים אובייקטיביים במע-רכת הארץ היתה פסימית ביותר: אין לכ-פוט על מעביד פרטי, ולא כל שכן על עורך-עתון, העסקתם של אנשים בניגוד לרצונם, ויהיה נימוקו כאשר יהיה, לעומתם טענו מצדדי תכנית הפיטורים, שהיה מקנה לצמצם

מנפח-זכוכית יוסף מזרחי לולאות עם חורים מקרוסקופיים

במערכת הארץ, שמנגנונה הוא המנופח-שי-במנגנוני עיתון הבוקר. ועתה, הוסיפו, הגיע הזמן הנכון.

לכך נתחספו המחסור בנייר העיתון, אשר שני עמודיו היומיים קצרו מכלכל את רשת-כתבי העתון, ומכה, שתאלץ את מוציא העי-תונים להעלות את מחיר גיליון יום החול מ-40 פרוטות ל-70 ואת מחיר גיליון השבת מ-70 ל-100 ותוריד בכך את תפוצת העתונים.

פורים

"קרובי עוד יושבים!"

היום פורים שמח ומבדח הלא רק פעם בשנה יבוא להתארז לה לה לה לללה...

רחובות תל-אביב, ערס חגיגות פורים של שנות העלדיע, אפורי מזג אויר עכור, שימ-שו רקע קלוש לחדות-השמחה של ילדי גנים ותלמידי בתי-הספר עממיים, אשר יצאו מחור-פשים בתלבשות צבעוניות, מסכות ומגבעות ליצנים. גם בתחפושת האפש, המרקזי ואסתר המלכה, תאהודות על הילדים, ניכרה השנה ידו של הצנע. רוב הילדים הסתפקו בתלבשות מאובקות, דהות שהוצאו מגניזה לבשון בתי-קונים קלים.

למהלומה שניחתה על מצב רוחם של היל-דים עם איטור המשטרה על הקמת רעש ושי-מוש באקדוחים יורי-פקקים, נתחסף יוקרם של מסכות נייר פשוטות ורעשנים זעירים, שדממו על דוכנם של רוכלי רחוב. הילדים שהצטופפו סביב הרוכלים הסתפקו במבטים חושקים ששלחו אל עבר המסכות והרעשנים. מחירה של מסכת נייר חירות-גזונים עלה לח-צי לירה, תמורת רעשן פעוט תבעו הרוכלים 250 פרוטה.

ממדי גופם של הילדים שוב לא הלמו את תלבושת-המסכה של השנה שעברה, והם הס-תפקו במריחת פניהם בספיח ובסוף. ילדות משופמות ונערים צבועי סומק השאירו רושם דל למדי על עוברים ושבים, אשר לא חשו בשמחת הילדים והעניו בהם מבטים חסרי-עידוד. גם המנהג החברתי-מסורתי של משי-לוח מנות חוסל כמעט באופן מוחלט. אוני- (המשך בעמוד 10)

עול הוצאות והתשת כוחות תושבי העיר, אשר רובם המכריע, שהיה רגיל לרדת לים בבקרי שבתות, פנה, מחוסר ברירה, לחור-בית מרוחקים כבתים הרצליה, נעזר בכך בתחבורת-שבת בלתי יעילה ורבת-הוצאות ובקסעות-רגל מעייפים.

ניחושים ושמועות לקראת הקיץ הבא שגי-לו שהעירייה החליטה לתקן את המצב, הפיחו תקוות בלבות תושבי העיר, אשר זה מכבר החלו צופים אל הקייצים התל-אביביים בח-רדה.

כרוה של העירייה גילתה השבוע כי לעת-עתה היא מסתפקת בהצעה אל כל המעוניין בשטח של 20 דונם בקטע החוף שבין רחוב-גורדון לנמל, תמורת תכנית שתכלול בריכת-שחיה של 100 מטר על 30, וכל השרותים הכרוכים בה. לפי ההצעה תיבנה הבריכה ב-חלקה בים ובחלקה ביבשה, ואליה יזורמו מיהים לאחר טיהורם וסינונם מהוהמה. ההצעה המחירה חלק מן החוף התל-אביב לבעל הון פרטי, שיסיק ממנה תועלת מסח-רית, הופכת את השימוש החופשי בחוף הים לרחצה ברת-הוצאות, אשר לא תפתור את הבעיה אלא לכמה מתושבי העיר. הסיבה: בבריכה יוכלו להתרחק, בעת ובעונה אחת 300 איש בלבד, שייצגו את תושבי הכרך בן 300 אלף התושבים, בשיעור של אחד מאלף.

עיתונות

רעם ביום בהיר

בבית הארץ התפוצצה פצצה, פגעה בח-משה עובדי מערכת קבועים: שולמית לב-ארי, עורכת מדור לאשה, נתן דונביץ ומרדכי-אריצאלי, כתבים תל-אביבים, יצחק וייס ו-שלמה גרבר, כתבים ירושלמיים. המשחם-קיבלו מכתבים וזיה-תוכן: מפאת הקימוצים הדרושים ועקב השינויים הכלכליים שחלו באחרונה, נאלץ לצערנו לזקק על שרותך. הנהלת הארץ.

תגובתם של המפוטרים, בהם הלמו המכ-תבים כרעם ביום בהיר, היתה התקשרות מיידית עם ועד עובדי הארץ ואגודת העתי-נאים, והחלטה משותפת שהפיטורים אינם חוקיים. הגימוק להחלטה: מתוך מכתבי ה-פיטורים אין להסיק שאיש מהמפוטרים גרם לאי-שביעות רצונה של הנהלת הארץ.

המפוטרים שנינו את הנהלתם על שזודרוה

